

8. Savina S.S. Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia pidpriemstvom molochnoi promyslovosti [Elektronnyi resurs] / S.S. Savina // Zbirnyk naukovykh prats VNAU. Seriya: Ekonomichni nauky. – 2012. – № 3 (69). – Т. 2. – С. 162–167.
9. Tyrinov A.V. Bahatoaspektnist otsinky orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu dlia pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti pidpriemstva / A.V. Tyrinov // Upravlinnia rozvytkom. – 2015. – № 2 (180). – С. 71–74.
10. Titov A.B. Orhanizatsiino-ekonomicheskyy mekhanizm upravleniia innovatsyonnoi deiatelnosti predpriatia / A.B. Titov, O.V. Mashevskaya // Voprosy ekonomiki i prava. – 2016. – № 1. – С. 110–114.
11. Turylo A.A. Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia innovatsiynym rozvytkom pidpriemstva / A.A. Turylo // Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. – 2015. – Vyp. 14. – Ch. 1. – С. 93–96.

Рецензія/Peer review: 31.10.2018 р. Надрукована/Printed: 03.12.2018
Прорецензовано редакційною колегією

УДК 658.2:330.341.1

DOI: 10.31891/2307-5740-2018-264-6(1)-253-255

ІВАНОВ М. В.

Хмельницький національний університет

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті досліджено застосування механізму формування витрат в діяльності промислових підприємств. Розглянуто поділ моделей стратегічного обліку на групи. Приділена увага заходам оптимізації витрат підприємства, що є доцільними за сучасних умов під час розробки механізму формування витрат, які в ході планування розвитку підприємств керівники підприємств можуть брати за основу.

Ключові слова: механізм формування витрат, витрати ресурсів, методи оцінювання, управління витратами, моніторинг.

IVANOV M.

Khmelnitsky National University

THE PRACTICAL APPLICATION OF THE MECHANISM OF COST FORMATION IN THE ACTIVITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

The article explores the use of the mechanism of cost formation during the activity of industrial enterprises. Considered strategic models accounting division into groups. In the article attention is paid to measures of cost optimization company that are appropriate for the current conditions in the development of the mechanism of formation expenses that managers can take in the planning of business. The model of evaluating the effectiveness of cost management of industrial enterprise on the basis of a systematic approach aimed at identifying the individual stages of the process of cost management and installation of specific individuals to be responsible for the efficiency of these processes. Its implementation is the basis for the creation of the company effective management accounting system, the current organization and operational planning, analysis and control activities in terms of building costs. Analysed the growth of costs that affects the outflow of cash from the main production activity, as well as specifies the amount of proceeds with a certain level of profitability and the volume of depreciation flow. Accordingly, the constructed system of coefficients of elasticity provides an opportunity to further assess the intensity of the formation of own resources for financing activities. One of the key elements of the mechanism of cost formation is their monitoring. The content of the monitoring is reduced to observation, which is accompanied by a transition from the quantitative changes of the system to its qualitatively new state. This monitoring ensures the establishment of the state of the process, the emergence of prerequisites for its improvement and contributes to improving the quality of the results. The process of monitoring as the implementation of the management function includes the collection of information, its comprehensive assessment and forecasting according to the normative system of indicators. The feasibility of implementing this requirement is due to its focus on analysis, the need for a comparison of management results. The convenience of the information set also provides the standard search and fixation that provides monitoring of the specifics of the information process.

Keywords: the mechanism of cost formation, consumption of resources, evaluation methods, cost management, monitoring.

Постановка проблеми. Метою статті є дослідження заходів оптимізації витрат підприємства, що є доцільними за сучасних умов практичного застосування механізму формування витрат.

Аналіз останніх наукових досліджень. Теоретичні та методологічні аспекти формування витрат та управління ними знайшли своє відображення у роботах І.А. Басманова, П.С. Безруких, Є.А. Бельтюкова, М.А. Вахрушиної, В.М. Гальперіна, С.Ф. Голова, Т.П. Карпової, Г.В. Козаченко, Е.П. Козлової, В.В. Лук'янової, А.Ш. Маргуліса, П.П. Новіченка, В.Ф. Палія, Є.Г. Рясних, Я.В. Соколова, С.А. Стукова, В.І. Ткача, Ю.С. Цал-Цалко та ін. Серед найбільш значимих закордонних досліджень з цієї проблеми слід відмітити праці А. Алчіана, К. Друрі, В. Говіндараджана, Р. Манна, Е. Майєра, Дж. Сігела, Дж. Фостера, Ч. Хорнгрена, Дж. Шанка, Дж. Шима.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення спеціалізованої літератури свідчить про активне використання методу моделювання в роботах вітчизняних та зарубіжних економістів. Цей метод допомагає визначити тенденції та особливості системи обліку витрат, усунути недоліки і посилити переваги.

Таким чином деякі автори підкреслюють доцільність застосування цього методу в якості основи стратегічного обліку, оскільки бухгалтерський облік розглядає економічну активність як об'єкт, і використовує моделювання для їх реєстрації і аналізу, побудови інформаційних потоків про багатовимірні характеристики під впливом різних стратегічних чинників у реальних та прогнозованих ситуаціях. Беручи це до уваги, вивчення підходів для побудови моделей обліку для задач стратегічного управління на промисловому підприємстві (в тому числі його витрат) має особливе значення.

Існує цілий ряд питань, які потребують подальшого уточнення. Зокрема, є повна відсутність єдиного підходу до розв'язання задачі моделювання стратегічного обліку витрат промислового підприємства в разі його функціонування в умовах різних ситуацій на ринку (монополія, олігополія, монополістична конкуренція, відкритий ринок тощо).

Розглянувши викладений матеріал, можна умовно поділити моделі стратегічного обліку витрат на такі групи: інноваційна, що включає інноваційне середовище, інноваційні процеси та інноваційні функції; комбінована, що об'єднує два таких поняття управління витратами підприємства, як менеджмент ризиків (скорочення витрат, стратегія диверсифікації) та самоорганізацію (системи контролю, аналізу); інтерактивна, яка містить диверсифікацію та розвиток.

Виділення таких груп суперечливе через спрямованість стратегічного обліку витрат на багатьох промислових підприємствах лише на внутрішнє середовище. Це може призвести до позбавлення керівництва можливості отримати повноцінну стратегічну інформацію про вплив своїх рішень на собівартість продукції. Саме тому необхідно враховувати ситуацію на ринку в якості основи для виділення з цих груп необхідної моделі стратегічного обліку витрат [1].

Функціонування суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості має тісний взаємозв'язок зі споживанням в процесі виготовлення і реалізації продукції (товарів, послуг) широкого набору матеріальних, енергетичних, трудових, фінансових, інтелектуальних ресурсів. Відповідно понесені суми витрат підприємства становлять узагальнену грошову оцінку вартості спожитих виробничих ресурсів, а також являються відображенням оптимального використання ресурсів, споживання яких є важливим для забезпечення усіх потреб підприємства на стадії здійснення виробничих процесів.

Зростання витрат впливає на обсяги відтоку грошових коштів з основної виробничої діяльності, а також задає обсяг виручки з визначеним рівнем рентабельності і обсягом амортизаційного потоку. Відповідно, побудована система коефіцієнтів еластичності надає можливість додаткової оцінки інтенсивності формування власних ресурсів фінансування діяльності.

Таким чином, взаємозв'язок показників ефективності витрат зі станом грошового потоку вказує на доцільність застосування вказаних коефіцієнтів еластичності. Варто зазначити, що моніторинг витрат доцільно застосовувати у супроводі таких видів моніторингу, як моніторинг кризових ситуацій та грошового потоку.

Поряд з тим, з метою забезпечення управлінських цілей необхідно забезпечити виконання ряду вимог, що пов'язані з функцією організації в менеджменті:

1. Створити інформаційної бази з елементами форм звітності за витратами поточної діяльності, що включатиме лише актуальну та доцільну інформацію без надлишкових даних.
2. Реалізувати у практику модель формування показників еластичності з метою розширення аналітичної інформації за допомогою нового інструментарію аналізу.
3. Застосовувати показники еластичності при здійсненні превентивної перевірки планової обґрунтованості витрат та в ході постійного контролю за динамікою витрат [2].

Оперативний облік витрат – це ідентичне зображення витрат у обліковій документації цехів з необхідною періодичністю та своєчасною готовністю до вказаного. Форма обліку має дозволяти пряме співставлення планових та поточних показників. Саме на цьому ґрунтується ключова складова системи управління витратами (СУВ) – контроль.

Дії, спрямовані на коригування, вирішують наступні завдання:

- забезпечення дотримання балансу між дійсною витратою ресурсів та запланованими показниками;
- пошук шляхів для економії ресурсів без втрати позитивного ефекту від витрат;
- приведення обсягів і темпів застосування ресурсів до поточних виробничих та економічних особливостей підприємства.

Ці три завдання мають бути на контролі в уповноваженої за керування витратами особи.

Одним із ключових елементів механізму формування витрат є їх моніторинг. Зміст моніторингу зводиться до спостереження, що супроводжується переходом від кількісних змін системи в її якісно новий стан. Даний моніторинг забезпечує встановлення стану процесу, виникнення передумов до його вдосконалення та сприяє підвищенню якості результатів.

Процес проведення моніторингу як реалізації функції управління включає збір інформації, її комплексну оцінку та прогноз за нормативною системою показників. Доцільність реалізації цієї вимоги пов'язана з його орієнтованістю на аналіз, потребою зіставлення результатів управління. Зручність інформаційного набору забезпечує також стандартність його пошуку і фіксації, що надає моніторингу специфіку інформаційного процесу.

До завдань моніторингу витрат на мікрорівні (рівні підприємства) доцільно включити наступні:

- 1) забезпечення менеджменту підприємства своєчасною і достовірною інформацією про його економічний стан та обсяги витрат на виробництво продукції;
- 2) діагностика та попередження негативних ситуацій у СУВ підприємства для їх оперативного і ефективного подолання;
- 3) створення базових показників ефективності управління витратами для побудови мотиваційної системи менеджменту;
- 4) забезпечення взаємодії всіх підрозділів промислового підприємства між собою на засадах сприяння та взаємовигоди [4].

Ключова перевага створення системи моніторингу на підприємстві машинобудівної галузі, на наш погляд, зводиться до можливості отримання інформації, що є недоступною в рамках традиційного оперативного та бухгалтерського обліку. В цій залежності основною сферою практичного використання моніторингу є управління, а конкретніше – інформаційне обслуговування менеджменту витрат.

За допомогою моніторингу вирішуються ряд управлінських завдань, зокрема ті, що належать до типу слабоструктурованих. Для них характерна перевага жорстко заданого алгоритму дозволу, що зумовлює творчий підхід до застосування оригінальних методів. Обсяг таких методів значний. Зазвичай, поставлені завдання перед системою моніторингу визначають вибір того чи іншого методу із загальної сукупності.

Вважаємо, що для цілей системи моніторингу витрат підприємства машинобудівної галузі зазначені методи відповідають не у повному обсязі, оскільки сприяють виконанню інших завдань, ніж ті, що передбачені у заданій системі управління витратами.

Ключовим елементом у такого роду моделях є виробнича функція. Вона визначається як відображення, яке ставить кожному набору витрат максимально можливий для нього обсяг випуску. Виробничу функцію можна розглядати як формалізацію технології виробництва. Найбільш популярними виробничими функціями з точки зору практичного використання є виробничі функції Кобба-Дугласа, CES (виробнича функція з постійною еластичністю заміщення), виробнича функція „витрати-випуск», або функція В. Леонт'єва, лінійна виробнича функція (із взаємозаміщенням ресурсів) та ін.

Виробничі функції мають специфічну властивість, а саме – властивість однорідності, що оцінює технологію виробництва у різних точках простору витрат. Тобто виробнича функція у одних точках цього простору може бути охарактеризована постійним доходом від розширення масштабу виробництва, а в інших – його збільшенням, або, навпаки, зменшенням. Локальним показником вимірювання доходу від розширення масштабу виробництва є еластичність виробництва.

Еластичність є однією з найважливіших категорій економічної науки. Вперше вона була введена до економічної теорії А. Маршалом і являє собою зміну однієї змінної, яка виражена у відсотках) у відповідь на зміну іншої змінної, що також виражена у відсотках [5].

Як правило, на практиці виявлення існуючих проблем зводиться до визначення причин: недостатньої оперативності обліку; відсутності надійних критеріїв оцінки ефективності діяльності у сфері управління витратами; нерозвиненості системи мотивації. Багатьом підприємствам бухгалтерія надає повну інформацію про фактичні витрати у цехах зі значною затримкою – іноді через 1-2 місяці після звітного. В такому випадку ця інформація є застарілою вже під час надходження. Вони не дозволяють оперативно аналізувати виробничі процеси у цехах і, відповідно, оперативно приймати рішення у процесі виникнення проблем.

Відхилення витрат від кошторисних показників не може бути адекватно оцінене через такі причини: немає досить повного переліку норм і нормативів; немає розвинутої статистики по витратах за минулі періоди; не вироблено єдиного методичного підходу до аналізу ефективності зроблених витрат тощо.

Виходячи зі сказаного, бажана модель управління витратами на підприємстві ґрунтується на таких принципах: звичайна класифікація витрат на змінні та постійні доповнюється класифікацією витрат на регульовані і нерегульовані даним центром відповідальності; розробляється система норм і нормативів з конкретних позицій статей витрат; впроваджується система планування, контролю, розрахунку і факторного аналізу відхилень фактичних значень від планових; встановлюється відповідальність керівника центру витрат за виконання планових завдань за регульованими видами витрат; встановлюється порядок збору й передачі даних; вибудовується система управлінського обліку, що забезпечує надходження даних у режимі реального часу в міру формування первинних документів по витратах; розробляється й впроваджується система заохочення за досягнення економії витрат.

Висновки з даного дослідження. Розроблені заходи оптимізації витрат підприємства, що є доцільними за сучасних умов під час розробки механізму формування витрат, які в ході планування розвитку підприємств керівники підприємств можуть брати за основу у своїй практичній діяльності.

У результаті досліджень запропоновано модель оцінювання ефективності управління витратами промислового підприємства на засадах системного підходу, що спрямована на визначення окремих етапів процесу управління витратами та встановлення конкретних осіб, що будуть відповідати за ефективність впровадження даних процесів. Її впровадження є основною для створення на підприємстві ефективної системи управлінського обліку, організації поточного та оперативного планування, аналізу й контролю за діяльністю в розрізі формування витрат виробництва.

Література

1. Ivanov M. Role of economic analysis of quality for industrial enterprises in the process management of expenses / M.V. Ivanov // International Journal of Economics and Society. – April 2015. – Issue 1. – С. 206–209.
2. Іванов М.В. Аналіз фінансової, виробничої та інвестиційної складових розвитку машинобудівних підприємств (на прикладі Хмельницької області) / М.В. Іванов // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки / Мін-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2015. – Випуск 40. Частина 3. – С. 73–79.
3. Карачина Н.П. Концептуальні засади формування ефективної системи управління витратами на сучасних підприємствах / Н.П. Карачина, О.О. Ілініч // Економічний простір. – 2009. – № 25. – С. 173–181.
4. Кононенко Г.М. Організаційно-економічний механізм управління витратами на підприємствах промисловості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к-та екон. наук : 08.00.04 / Приазов. держ. техн. ун-т / Г.М. Кононенко. – Маріуполь, 2009. – 22 с.
5. Шапіро І. А. Досвід впровадження системи моніторингу виробничих витрат трубопрокатного підприємства на основі визначення їх еластичності / І. А. Шапіро // Ефективна економіка. – 2014. – № 3.

References

1. Ivanov M. Role of economic analysis of quality for industrial enterprises in the process management of expenses / M.V. Ivanov // International Journal of Economics and Society. – April 2015. – Issue 1. – С. 206–209.
2. Ivanov M.V. Analiz finansovoi, vyrobnychoi ta investytsiinoi skladovykh rozvytku mashynobudivnykh pidpriemstv (na prykladi Khmelnytskoi oblasti) / M.V. Ivanov // Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky / Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Cherkas. derzh. tekhnol. un-t. – Cherkasy : ChDTU, 2015. – Vypusk 40. Chastyina 3. – S. 73–79.
3. Karachyna N.P. Kontseptualni zasady formuvannia efektyvnoi systemy upravlinnia vytratamy na suchasnykh pidpriemstvakh / N.P. Karachyna, O.O. Ilinich // Ekonomichnyi prostir. – 2009. – № 25. – S. 173–181.
4. Kononenko H.M. Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia vytratamy na pidpriemstvakh promyslovosti : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia k-ta ekon. nauk : 08.00.04 / Pryazov. derzh. tekhn. un-t / H.M. Kononenko. – Mariupol, 2009. – 22 s.
5. Shapyro I. A. Dosvid vprovadzhennia systemy monitorynhu vyrobnychykh vytrat truboprokatnoho pidpriemstva na osnovi vyznachennia yikh elastychnosti / I. A. Shapyro // Efektyvna ekonomika. – 2014. – № 3.

Рецензія/Peer review: 03.11.2018 р. Надрукована/Printed: 05.12.2018

Рецензент: д. е. н., проф. Нижник В. М.

УДК 658.114.3

DOI: 10.31891/2307-5740-2018-264-6(1)-256-261

ТКАЧЕНКО А. М.

Запорізький національний технічний університет

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У статті розглянуто сучасні підходи до формування корпоративного керування. Наголошено, що саме інформаційні системи (їх якість та рівень) зазвичай виступають важливим механізмом у корпоративному управлінні та формують системи потенціалів суб'єкта господарювання.

Ключові слова: корпоративне керування, інтеграція, закордонний та вітчизняний досвід, інформаційні системи.

ТКАЧЕНКО А. М.

Zaporizhzhia National Technical University

CORPORATE INTEGRATION PROCESSES-MODERN APPROACHES AND FORMATION

The article is a study of theoretical and methodological foundations of corporate governance with increased competition and the transition from the economy of proposals to the economy demand. The basis for forming a management strategy for any business entity is the reasoned planning of all types of administrative measures. The corporate governance system is one of the most productive forms of production management for domestic commodity producers, which ensures the implementation of a model of long-term sustainable development. The article reviews current approaches to the formation of corporate governance. It was emphasized that information systems (their quality and level) are usually an important mechanism in corporate governance and it's form the system of potentialities of a business entity. It is proved in the work that changing the dominant in forming the corporation's potential with shifting emphasis on increasing the use of information systems will increase the efficiency of corporate governance. Corporate governance can not usually develop without the proper growth of the performance of the functions of state institutions, and the quality of government regulation in turn is directly dependent on those relationships that have accumulated in the business environment. The National Council on Corporate Governance should become the only important platform for talks between government and business - since power structures and entrepreneurs have almost synchronized the understanding that corporate governance issues are at the forefront. Good corporate governance is a fundamental need of the business community of our country.

Keywords: corporate management, integration, foreign and domestic experience, information systems.

Постановка проблеми. Основою формування стратегії керування будь-яким суб'єктом господарювання є аргументоване планування всіх видів адміністративних заходів. Українцями необхідними з цих